1939 ий
21
СЕНТЯБРЬ
№ 82 (581)
Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

Комсомолыш передовой молодежьым утларак вовлекатлаш

Коммунистический партийын активный помощникше улшо комсомол молодежьын тӱняште эн авторитетный политический организацийже. Молодежьын Всесоюзный Ленинский Коммунистический Союзышкыжо кече еда у да у передовой самырык еҥ-шамыч вступатлат. Комсомольский организаций-шамыч комсомолыш угыч вступатлыше-шамычым большевизм духеш воспитатлат, нуным государственный ден хозяйственный пашаште активно участвоватлашлан ямдылат.

Туге гынат, комсомолыш вовлекатлыме пашам самотекыш кудалташ нигузеат ок лий; передовой молодежьым комсомолыш вовлекатлымаште чыла комсомольский организаций-шамыч пашам сайын ыштат манаш гын, йоҥылыш лиеш.

Мемнан республикыште посна районлаште комсомольский организаций-шамыч чытыдыме эркын кушкыт. Несоюзный молодежь коклаште политико-воспитательный пашам виянгдыме нерген ВЛКСМ ЦК VI пленумын решенийжым ВЛКСМ-ын южо райкомжо-шамыч монденыт, чыла колхозлаште комсомольский организаций-шамычым создаватлымашым обеспечитлыме нерген ВЛКСМ VIII пленумын пеҥгыдын каласымыже начар шукталтеш.

Оршанка районышто июль тылзыште комсомолыш 16 еҥым приниматлыме, а августышто—8 гына. Район мучко 83 колхозлаште комсомольский организацийым але мартеат организоватлыме огыл. Молан вара тиде районышто комсомол радам эркын кушкеш. Ала комсомолыш пураш желатлыше шагал? Уке. Самырык рвезе ден ӱдыр-шамычын комсомолын членже лияш кугу желанийышт уло. Теве Жданов лӱмеш колхозышто комсомолыш пураш йӧршӧ 20 еҥ утла молодежь уло. Нуно ВКП(б) историйым тунемнешт, международный положений дене интересоватлат, но нинын дене иктат ок заниматле. Тышке ВЛКСМ райком гыч ик еҥат миен огыл.

ВЛКСМ Оршанка райкомын секретарьже Жарков йолташ тиде пашам самотекыш кудалтен, несоюзный молодежьым комсомолыш вовлекатлыме пашалан серьезный значенийым ок придаватле. Райкомолышто комсомолыш пураш желатлыше-шамычын 49 заявлений 1938 ийын декабрь годсек таче марте ончыде киймым моло семын умылтараш огеш лий.

Тыгак ВЛКСМ Еласал райком несоюзный молодежь коклаште але марте пашам пеш начар ыштен. ВЛКСМ райкомын бывший секретарьже Столяров комсомолыш вовлекатлымаште серьезный пашам ыштыме олмеш очковтирательство дене веле заниматлен, комсомольский организацийын кушмыжо нерген ВЛКСМ Обкомыш шояк сводкым пуэден. Идалык жапыште 22 организацийыште комсомолыш ик еҥымат пуртымо огыл. Садлан Еласал районышто комсомольский организаций июльышто 5 еҥлан, августышто 13 еҥлан гына кушкын.

Кужеҥер районышто 105 колхозышто комсомольский организацийым создатлыме огыл. Туге гынат, Кужеҥер райкомолын секретарьже Морозов йолташым тиде шагал беспокоитлен. Комсомол радамым куштымаште ВЛКСМ райком пеш эркын тарванылеш.

ВЛКСМ ЦК-н VIII пленумжо шагал членан комсомольский организаций-шамычым пеҥгыдемдыме нерген раш каласен. Тиде шотышто посна райкомол-шамыч пашам начар ыштат. Йошкар-Ола районышто шагал членан организаций 62 уло, нунын кокла гыч 51 колхозный комсомольский организаций шамыч. Роҥго районышто—59 организаций, а колхозный—46. Но нине организаций-шамычым пеҥгыдемдыме шотышто ВЛКСМ райком-шамыч пашам йӧршеш ситыдымын ыштат.

Несоюзный молодежь коклаште политико-воспитательный пашам утыр виянгдаш, комсомол радамым передовой молодежьым вовлекатлаш, шагал членан комсомольский организаций-шамычым пеҥгыдемдаш, тиде шотышто пашам решительно саемдаш—ВЛКСМ райком-шамыч ончылно, комсомольский организаций-шамыч ончылно теве задача.

Ик гектар гыч 1217 центнер пареҥге

Ново-Сибирский область, Маринский район „Красный перекоп" колхозын знатный колхозницаже Анна Кондратьевна Юткина ик гектар гыч 1217 центнерат 16 килограммым „Кореневский" урлык пареҥгым налын. Южо пареҥгыже 700—900 грамм нелытым шупшыт.

СССР Совнарком председатель Молотов йолташын радио дене выступатлымыжлан посвятитлыме 1939 ий 17 сентябрьыште Йошкар-Оласе шемер-шамычын митингше. Трибунышто МАССР Совнарком председатель Абрамов йолташ выступатла. Фото **М. Чуршуковын.**

18 сентябрьысе германо-советский коммюнике

Польшышто действоватлыше советский ден германский войска-шамыч шотышто тӱрлӧ обоснованный огыл мутым шаркалыме деч корангшашлан СССР правительство ден Германия правительство заявитлат, что нине войска-шамычын действийышт Германийлан але Советский Союзын интересыштлан ваштареш кайше иктаж-могай целым огыт преследоватле да Германия ден СССР коклаште нападатлаш огыл нерген пактын духшо ден букважлан ваштареш кайше огыл. Нине войска-шамычын задачышт, мӧнгешла тушто улеш, польский государствын сӱмырлымыжлан лийын, Польшышто нарушатлыше порядок ден спокойствийым восстановитлаш да шке государственный существований условийым переустроитлаш Польшан калыкшылан полшаш.

РККА генеральный штабын 17 сентябрьлан оперативный сводкыжо

17 сентябрьыште эрдене эрак Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийын войскаже пӱтынь западный линий мучко Западная Двина эҥер гыч (Латвия дене мемнан границына) Днестр эҥер марте (Румыния дене мемнан границына) границым вончен.

Польский армийын лушкыдо ончыл частьше ден резервше-шамычым ӧрдыжкӧ шӱкалын, мемнан войска-шамыч 17 сентябрь каслан Западный Белоруссийыште—**Глубокое** местечкыш, **Парадшаново** станцийыш, **Молодечно** кӱртньӧ корно узел да **Боложин** местечкыш шуыныт.

Барановический велне Йошкар Армийын частьше-шамыч **Неман** эҥерым вонченыт да **Кореличы** местечкым, **Мир, Полонечка** местечкым, **Барановичи** ден **Снов** кӱртньӧ корно узелым налыныт.

Югышто—Западный Украиныште—мемнан войска-шамыч тыгай ола-шамычым налыныт: **Ровно, Дубно, Збараж, Тарнополь, Каломыя.**

Мемнан авиаций 7 польский истребительым волтен шуэн да 3 нелэ бомбардировщикым волен шинчаш заставитлен, нунын экипажыштым кучымо.

Калык Йошкар Армийын частьшым чыла вереат пеш кугун йывыртымаш дене вашлиеш.

РККА генеральный штабын 18 сентябрьлан оперативный сводкыжо

18-ше сентябрь мучко Йошкар Армийын войскаже-шамыч польский армийын частьыштым коранден кудалтен каслан Северныште—Западный Белоруссийыште—Свенцяны олам, Лида кӱртньӧ корно узелым, Новогрудок олам, Орля местечкым (Нема эҥер воктен) Слоним, Волковыск ола-шамычым да Яглевичи кӱртньӧ корно станцийым (Минск—Брест-Литовск кӱртньӧ корно линийыште) налыныт.

Югышто—Западный Украиныште—Сарны кӱртньӧ корно узелым, Луцк, Станиславов, Галич, Красне, Бучач ола-шамычым налыныт. Йошкар Армийын ончыл колонныжо-шамыч Львов ден Вильно ола-шамыч деке лишемыт.

Леонполь местечкыште красноармеец-шамычым чот йывыртен вашлиймаш

БССР западный граница. Икмыняр кече ондак польский серыште располагатлатше ял-шамыч пычкемышыште ылыч. Кечывалым калыкдыме улшо ял-шамыч йӱдым йӧршеш шып ылыч. Кызыт нине ял ден местечка-шамычым палашат ок лий. Пӧр'еҥ ден ӱдрамаш-шамыч кугу вӱдан Двина серышке группа дене толыт, ваштареш серыште пашам ыштыше колхозница-шамыч дене йывыртымаш дене мутланат.

Леонполь местечкысе калык доблестный Йошкар Армийын частьшым толмым пеш чот йывыртен, ликоватлен вашлийын. Пӧрт-шамычым йошкар знамя-шамыч дене сӧрастарыме. Белорусский ӱдрамаш-шамыч красноармеец-шамычым шке родной иза-шольогае вашлийыныт. Кресаньык-шамыч тӱрлыман солыкеш кинде ден шӧнчалым конденыт, шкедекышт мӧнгышт боец, командир, политработник-шамычым ӱжыныт, Советский Союзышто йывыртымашан, пиалан илыш нерген шукырак да подробныйрак каласкалаш йодыныт.

Каласкалыше-шамычлан пеш шуко йодышым пуэныт.

Местечко гыч боец-шамычым пӱтынь калык ужатен колтен. Советский правительство лӱмеш, пӱтынь тӱнясе великий вождь Сталин йолташ лӱмеш саламлымаш лозунг-шамычым ятыр жапышкен шергылтыныт.

Мый краснофлотец лиям

17 сентябрь—мыйын илышыштем моткоч кугу куанымашан, пиалан кече. Тиде кечын мый призывым эртенам.

Кунам призывной комиссий млане м—„годен, тендам Военно-Морской Флотыш зачислитлена"—манын увертарыш, мыйын адакат кугу куанымаш да пиал чувство лие. Вет РККА-ште служитлымаш—СССР кажне гражданинын почетный обязанностьшым представлятла.

Мый, Ленинско-Сталинский комсомолын да коммунистический партийын воспитанникше, Военно-Морской Флотыш каен, калыкын мланем ӱшанжым честь дене оправдыватлаш, шкемын политический ямдылыкем нӧлташ, передовой военный техника дене овладеватлаш тӱҥалам.

В. М. Власов.

Комсомолын воспитанникше-шамыч Йошкар Армийын воинже лийыт

Тений Косолапово районышто РККА-шке призыватлалтше-шамыч кокла гыч 62 процентше Ленинско-Сталинский комсомолын воспитанникше улыт. Призывник-шамыч 72 процентше ГТО значоклан, 92 процент—ПВХО, 92 процент—ГСО значоклан нормым сдатленыт да 91 процентше ворошиловский с т р е л о к улыт.

„Чевер ӱжара" колхозышто 13 комсомолец кокла гыч 5-ше тений Йошкар Армий радамыш призыватлалтыт, нуно чыланат стахановец улыт. Нуно 4 оборонный значоклан нормым сдатленыт. Тыгак „Путиловец" колхоз пеленсе первичный комсомольский организацийыште 21 комсомолец гыч 4 еҥ, „Темп" колхозышто 2 комсо м о л е ц, ВЛКСМ Косолапово райком пеленсе комсомольский организаций гыч 5 еҥ тений РККА радамыш действительный службыш кайшаш улыт.

ВЛКСМ райком, райвоенкомат ден пырля, призывник-шамычым поген, кок гана районный конференцийым эртарен, тыгак кажне ял советыште кок гана гыч призывник-шамыч дене собранийым эртарыме.

Шулепов.

Пиалан кече

Кажне кечын 8 шагат эр гычак Йошкар Ола военкомат зданий призывник-шамыч дене темеш. Нунын жизнерадостный, физически таза капыштым ончен куанет. Кажныштын оҥгыштышт оборонный значок-шамыч йолгат.

Призывной пунктыш ӱжмӧ почеш чыланат толыныт. Молодежь призыв кечым пайрем семын чиен вашлийын.

Призывной комиссийым икте почеш весе эртат. Призывной комиссийын ӱстелже деке кугу капан, лопка вачан призывник Санников йолташ лийшеме.

Санников йолташым военкоматысе сотрудник-шамыч чыланат палат. Кузе от пале, вет тудо призывник-шамыч кокла гыч эн активный общественниклан шотлалтеш.

Комиссий Санников йолташым Военно - Морской Флотыш зачислятлен.

— Мый призыв кечым,—ойла Санников йолташ,—пытырак чот вученам да тудлан сайын ямдылалтынам. Кужу жап вучымо кече толын шуын, мыйын шонымемат шуктальте. Военно-Морской Флотышто кугу куанымаш дене служитлаш тӱҥалам.

С. Борисов.

Призывной пунктышто культмассовый паша

Йошкар - Ола лестранхоз пеленсе комсомольский организаций призывник-шамыч коклаште кугу пашам ышта.

Лестранхозын клубыштыжо Йошкар - Ола районысо призывник-шамычын п р и з ы в ы ш т эртаралтеш. Тыште призывной пункт.

Культурник, комсомолка Вершинина йолташ призыв тӱҥалме деч ончычак моло комсомолец-шамыч ден пырля клубым пеш сылнын оформитлен, вождь-шамычын портретышт дене, лозунг-шамыч дене сӧрастарен ямдыленыт.

Комсомолец-шамыч кызыт марте призывник-шамычлан кок концертым шынденыт. Тиде концертлаште шумовой оркестр комсомолец Лебедев Федор вуйлатыме дене шуко тӱрлӧ мурым кугу успех дене шоктен. Марла, рушла да украинла танец-шамычат призывник-шамычлан пеш келшеныт. Концерт деч ончыч международный положений нерген, местный Советлан сайлыме Положений нерген беседым эртарыме.

Кызыт комсомолец-шамыч у концертым ямдылат.

Призывник-шамыч жапым пеш веселан эртарат. Кечывалым, кастенат призывной пункт дене гармонын ший йӱкшӧ, ловыкалтын лекше гитарын семже сылнын шергылтеш.

Клубын библиотекыштыже призывник-шамыч свежий газетым, журналым лудыт. Жап разнообразно эрта. Комсомолец-шамыч призывной пунктышто призывник-шамычын пырдыж газетыштым лукташ полшат.

Тыге лестранхозысо комсомолец - шамыч призывник-шамыч дене культмассовый пашам ыштат. Тиде организаций гыч 4 комсомолец тений Пашазе-Красный Йошкар Армийыш каят.

Очет. Мик.

Козырев шке обязанностьшым ок шукто

Кодшо ийын „Юлеҥӱр" колхоз пелен (Роҥго район) колхозник-шамычын инициативышт дене первичный осоавиахимовский организацийым организоватлыме. Организацийыш первый кечынак кугу куанымаш дене колхозник, тунемше-шамыч —чылаже 13 еҥ возалтыч, да тудын руководительжылан комсомолец Н. И. Козырев йолташым сайлышт. Осоавиахимовец - ш а м ы ч „ынде мемнан организацийыште паша сайын каяш тӱҥалеш"—манын Козыревлан ӱшанышт. Но нунын ӱшанымашышт арам гына лие — Козырев таче кече марте нимогай пашам ыштен огыл, але осоавиахимовский собранийжат лийын огыл.

Козырев йолташ Осоавиахим райсовет гыч толшо тӱрлӧ отношений, указаний-шамычым налеш да папкышкыже велэ опта. Осоавиахим член-шамычат нимогай активностьымат огыт проявитле.

Тиде осоавиахимовский организацийыште кӱлеш учебный принадлежность-шамычат улыт; теве винтовка, противогаз-шамыч, патрон-шамычат ятыр уло. Но чыла тидым кӱлеш семын использоватлен огыт мошто, садлан ик военный занятият лийын огыл.

З.

Общественный животноводствым развиватлышаш верч

Шукерте огыл ВКП(б) Марийский Обком бюро да Марийский АССР Совнарком „Колхозлаште общественный животноводствым развиватлыме мероприятий-шамыч нерген" СССР СНК ден ВКП(б) ЦК-н постановленийжым шуктен шогымо нерген постановленийым луктыныт.

Тиде постановленийыште ВКП(б) Маробком бюро да МАССР Совнарком отмечатлат, что мемнан республикын южо районлаштыже СССР Совнаркомын да ВКП(б) ЦК-н „Колхозлаште общественный животноводствым развиватлыме мероприятий-шамыч н е р г е н" постановленийжым йӧршеш неудовлетворительно шуктат. Тыге, мутлан, Шернур районышто колхоз кокла гыч 86,2 процентше овцеводческий фермым огыт иметле гынат, тиде кок тылзе жапыште ик овцеводческий фермым гына организоватлыме. Йошкар-Ола районышто пытартыш кок тылзыште животноводческий фермым ик колхозыштат создаватлыме огыл. Тыгай факт-шамыч моло районлаштат улыт.

ВКП(б) Маробком бюро да МАССР СНК тиде чыла теве молан лийын манын шотлат: партийын районный комитетше-шамыч, республикысе райисполком-шамыч да земельный орган-шамыч СССР СНК ден ВКП(б) ЦК-н постановленийжым практически реализоватлымаш деч кораҥгыныт, тиде пеш важный пашам самотекыш кудалтеныт; да тыге, колхозлаште у животноводческий фермым организоватлымаште, помещенийым, кадрым ямдылымаште да моло щотыштат практический мера-шамычым приниматлен огытыл.

ВКП(б) Обком бюро да МАССР Совнарком партийын районный комитетше-шамычын, райисполком ден земельный орган-шамычын тыгай йоҥлыш улшо практикыштым осудитлен. Особенно Йошкар-Ола, Оршанка, Юрино, Шернур да Мари-Турек районысо партийын районный комитетше-шамыч, райисполком-шамыч да земельный орган-шамыч „Колхозлаште общественный животноводствым развиватлыме мероприятий-шамыч нерген" СССР Совнаркомын да ВКП(б) ЦК-н постановленийжым практический шуктымаш деч кораҥгыныт да тиде постановленийым южо колхозышто але марте обсудитленат огытыл.

Каласаш кӱлеш, мемнан республикыште комсомольский организаций-шамыч „Колхозлаште общественный животноводствым развиватлыме мероприятий-шамыч нерген" СССР СНК-н да ВКП(б) ЦК-н постановленийжым шуктымаште участийым йӧршеш ситыдымын п р и н и м а т леныт, южо ВЛКСМ райком-шамыч тиде шотышто нимомат ыштен огытыл. Теве Еласал райкомол, тыгак Оршанка райкомол тиде постановленийын кузе шукталтмыже нерген интересоватлен огытыл, садлан бюрошто тиде вопрос йӧршеш шындалтын огыл.

ВКП(б) Обком бюро да МАССР СНК колхозлаште животноводческий ферма-шамычым кызытак создаватлаш тӱҥалеш, колхозный животноводческий ферма-шамычлан вольыкым закупатлыме шотышто мерым приниматлаш требоватленыт. Тыгак помещений дене обеспечитлымаш, кормовой базым создаватлымаш—колхоз-шамыч ончылно кугу паша.

ВКП(б) Обком бюрон да МАССР СНК-н постановленийыштыже ВЛКСМ Обкомлан предложитлыме, чтобы тудо „Колхозлаште общественный животноводствым развиватлыме мероприятий-шамыч нерген" СССР Совнаркомын да ВКП(б) ЦК-н постановленийжым практически шуктымаште ВЛКСМ чыла сельский первичный организаций-шамычын активный участийыштым обеспечитлыше мера-шамычым приниматлыже.

Комсомол партийын активный помощникше; комсомолец-шамыч государственный ден хозяйственный пашаште активный участийым приниматлышаш улыт. Мланна тиде пеш важный пашаште, общественный животноводствым развиватлымаште партийный, советский да хозяйственный организаций-шамычлан конкретный полышым оказатлаш кӱлеш.

Колхозлаште у животноводческий фермым организоватлымаште, фермылаште поголовьем шукемдымаште, вольыкын породностьшым саемдымаште комсомольский организаций-шамыч моткоч шуко полшен кертыт да полышаш улыт. Кормовой базым создатлымаште, у свинарникым, скотный дворым, конюшным строитлымаште—чыла вере комсомолец-шамычлан инициативым проявитлыман. Животноводствышто пашаеҥ-шамычын кадрыштым комсомолец-шамыч ден несоюзный молодежын эн сай ужашышт счетеш пеҥгыдемдаш.

Агитатор Воробьев йолташ хлебосдатчик-шамычлан местный Советыш сайлыме нерген умылтара. Фото М. Чуршуковын.

Агит-массовый пашам комсомолец-шамыч сай шынденыт

Йошкар-Оласе мебельный фабрикыште пашам ыштыше пашазе-шамыч местный Советлаш депутат-шамычым сайлыме Положенийым изучатлаш виян тӱҥалыныт.

Тиде фабрикыште 14 еҥан комсомольский организаций уло. Комсомолец-шамыч коклаште СССР Верховный Совет IV-ше Сессийын материалжым, Ворошилов йолташын Всеобщий воинский обязанность нерген докладшым, Советский правительствын главаже Молотов йолташын Нападатлаш огыл германо-советский договорым ратифицироватлыме нерген сообщенийжым, международный положенийым умылтарымаш эреак эртаралтеш. Местный Советыш сайлыме нерген Положенийым комсомолец-шамыч виян тунемыт да масса коклаштат умылтарымашым эртарат.

Комсомолец— стахановец Осипов Александр йолташ кажне вич кечылан ик занятийым эртара. Тудын эртарме беседышкыже музыкальный цехысе пашазе-шамыч куанен коштыт. Тыгак Новоселов Александр механический цехышке пеҥгыдемдалтын. Положенийын статьяжым лудын, тудым сайын умылтара. Тунеммаш регулярно эртаралтеш. Новоселов йолташ местный Советыш сайлыме Положенийым умылтарымыж ден пырля международный положенийым, Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийым Польшысо Западный Украина да Белоруссийсе шемер-шамычын ликоватлен вашлийммышт нерген радио дене колыштмыжым ойла. Пашазе-шамыч тиде вопрос деке чот интересоватлат.

Н. И. Очетов.

Колхозлаште Положенийым умылтарат

Куракин средний школышто (Параньга район) местный Советлашке сайлыме нерген Положенийым умылтармашым кумдан шарыме. Старший класслаште тунемше-шамыч Положенийым шке изучатлат велэ огыл, а колхозлашат умылтарат.

Ермучаш ял совет кӧргыштӧ 7 колхоз уло. Нине 7 колхозлаште колхозник-шамычым умылтарашлан дирекций да комсомольский организаций туныктышо ден старший класслаште тунемше-шамыч гыч посна бригада-шамычым организоватлен. Нуно пашам сай ыштат. Комсомолец Яковлев йолташ „Ермучаш" колхозышто колхозник-шамычлан IX главам умылтарен пытарен.

Ф. ЯМБАРЦЕВ.

Комсомольский пашам саемдыман

ВЛКСМ ЦК VIII пленумын решенийже негызеш комсомольский организаций-шамыч союзный вопрос дене хозяйственный вопросым сочетатлышаш улыт ыле.

Теве „Ударник" колхоз (Роҥго район) пеленсе первичный комсомольский организаций таче мартенат комсомольский пашам перестроитлен огыл. Тиде колхоз хозяйственный паша дене эн шеҥгелан кодын. Але мартенат уборкым пытарен огыл. Но комсомольский организаций да тудын секретарьже В. В. Царегородцев йолташ тиде шотышто нимомат ыштен огыл. Комсомольский собраний апрель тылзе деч вара лийын огыл.

Комсомольский организаций несоюзный молодежь коклаште нимогай пашам огеш ыште. Комсомольский организаций кушмашым искусствено задержатла. Теве январь тылзыштак 6 несоюзный молодежь комсомолыш пураш заявленийым пуэныт. Но нине йолташ-шамыч таче мартенат комсомолышко пуртымо огытыл.

Нине серьезный ситыдымаш-шамыч ВЛКСМ Роҥго райкомым нимынярат огыт беспокоитле ала мо?

М. В. Козырева.

Комсомольский организацийым организоватлыме

„Йошкар Май" колхозышто (Морко район) несоюзный молодежь коклаште умылтарымаш пашам сайын шындыме дене шукерте огыл 7 еҥ дене первичный комсомольский организацийым организоватлыме.

Комсомолец-шамыч колхозный производствышто активно участвоватлат. Нуно Кумышо Сталинский Пятилетка лӱмеш социалистический соревнованийыш ушнен пашам стахановски ыштат. Теве А. Захарова, В. Гаврилова, В. Ефремов йолташ-шамыч шиймаште, кылта пуртымаште кечаш паша нормым 150—180 процент марте темен толыныт.

Комсомольский организаций колхозышто авторитетым иметла.

П. С. Павлов.

Несоюзный молодежь дене пашам сайын организоватлыме

Несоюзный молодежь коклаште кажне кечын пашам ыштен толмаш, нуным добровольный кружоклашке, общестывлашке шупшын шогымаш, комсомольский организацийын кушмашыже решатлалтеш.

Нине пашам Кузнецовский неполный средний школа (У-Тор'ял район) пеленсе комсомольский организаций сайын организоватлен. Теве у тунемме ий тӱҥалтышлан 6 комсомолец велэ шотлалтеш ыле гын, кызыт 15 комсомолецыш шуын. Шукерте огыл адак 12 еҥ заявленийым пуэныт.

Комсомолец-шамыч первый кече гычак примерым ончыктен толыт. Теве Н. Вязков, А. Веденькин, С. Вязков да молат отлично тунемыт. Нуно йолташ-шамычлан тунеммаште полшат.

Нине комсомолец-шамыч 7-ше классым похвальный грамота дене тунем пытараш мутым пуэныт.

П. Н. Веденькин.

Колхозын илышыштыже активно участвоватлат

ВКП(б) XVIII с'ездын исторический решенийже-шамычым илышыш пуртен толмо дене, ОГПУ лӱмеш колхоз (Йошкар-Ола район) пеленсе первичный комсомольский организаций шке пашажым ятыр саемден, государственный да озанлык пашаште активныйрак участвоватлаш тӱҥалын. Комсомольский организаций шке колхозшын озанлык илышыштыже кумдан участвоватла. Комсомолец-шамыч производствышто активно участвоватлат, социалистический соревнованийым шарымаште инициативым проявитлат.

Первичный организацийыште чылаже 12 комсомолец уло. Тиде организаций колхозный илышын чыла делалышкыже келгын вникатла. Колхозный собраний, колхоз правленийын заседанийже да моло бригадный, звеньевой собраний-шамыч ик ганат комсомолец-шамычын участийдыме деч посна огыт эрте. Нуно чыла озанлык, политический вопрос-шамычым разрешатлымаште полшен шогат. Комсомолец-шамычын инициативышт денак свиноводческий фермым организоватлыме. Фермылан 13 тонн силосым оптымо. Тыгак социалистический соревнований договорым проверятлымаште участвоватлат.

Социалистический собственностьым аралаш комсомолец-шамыч шке долгыштлан шотлат. Садлан нуно пожарный дружинын пашажым эре проверятлат. Шошым пожарный охранын пашаже начар ыле, оролышт шке обязанностьышт дек безответственно относитленыт. Комсомолец-шамыч тидым вашке проверитлышт, йӱд ороллан кок еҥым шогалташ, сменым ышташ предложитлышт. Нуно пожарын зианже нерген колхозный массылан раш умылтарышт. Кызыт тиде дружина шке пашажым тӱҥ гычак саемден.

Комсомолец-шамыч кокла гыч стахановец-шамыч кушкын шогат. Теве самырык комсомолец-шамыч Мухин Павел, Медведков Федя шошо агаштат, уборочный пашаштат, озимовой ӱдымашташ паша нормым 135 гыч 185 процент марте темен шогышт.

Комсомолец-шамыч шошо ага жапыште, уборкылан ямдылалтмаште кугу активностьым проявитлышт. Комсомольский собранийыш уборкылан ямдылалтме нерген колхоз председательын, бригадир-шамычын отчетыштым колыштыныт.

Колхозный производствышто активно участвоватлыме ден пырля, тудын кушмашыже да пеҥгыдемшашыже верч кучедалме ден пырля, ОГПУ лӱмеш колхоз пеленсе комсомольский организацийысе комсомолец-шамыч агитационно-массовый пашам виян ыштат, колхозник ден колхозница-шамычын сознанийыштышт тошто пережиткым пытарышаш верч виян кучедалыт, нуным коммунизм духеш воспитыватлаш верч виян тыршат. ВКП(б) ЦК ден СССР СНК-ын „Колхоз-шамычын общественный мландыштым разбазариваний деч аралыме мера-шамыч нерген" постановленийым колхозный массылан кумдан умылтарыме. Тока СССР Верховный Совет Нылымше внеочередной Сессийын приниматлыме ял озанлык налог нерген законым сайын умылтарышт.

Международный положений нерген, СССР мучко лийын шогышо исторический событий-шамыч нерген беседым, читкым, умылтарымашым эртарымаштат комсомолец-шамыч активный участийым приниматлат. 7 еҥ агитаторлан пашам ышта. Нунын кокла гыч 4 комсомолец. Тока чыла колхозник-шамыч, молодежь Всеобщий воинский обязанность нерген Ворошилов йолташын докладшым кугу нӧлталтмаш ден колыштыч. Кызыт ВЛКСМ ЦК-ын IX пленумын решенийжым изучатлаш тӱҥалыныт.

Колхозник-шамычын каныш жапышт культурно организоватлыме. Звуковой кино, художественный постановка, вечер-шамыч—колхозник-шамычын куанчыме верышт.

Большевистский партий вуйлатыме дене тиде комсомольский организаций государственный озанлык строительствын чыла участкылаштыже эше у да у успех-шамычым шукемдаш тӱҥалеш.

Ондре Васюк.

Борисов йолташ сайын умылтара

Комсомолец В. А. Борисов йолташ колхозник-шамыч коклаште СССР Верховный Совет Нылымше Сессийын материалжым келгын умылтара. Кажне главам лудмекыже, сайын умылтара. Садлан тудо колхозник-шамыч коклаште кугу авторитет дене пользоватла. Тыгак Борисов йолташ международный положений нерген беседым ыртара.

П. Поликарпов.

Массовый пашам сай ышта

А. А. Шабруков йолташ колхозник ден колхозница-шамыч коклаште бригадылаште да звенолаште международный положенийым пеш сайын умылтарен шога. Тугак Шабруков йолташ пырдыж газетым регулярно луктеш.

А. И. Пашкова,
Сернур район, „Ударник“ колхоз.

Кылмаш куралыт

У-Тор'ял МТС-ын 15 №-ан тракторный бригадыже Кузнеч ял совет кӧргысӧ колхозлаште кылмаш виян куралеш. Тракторист-шамыч Назаров Иван, Вязков Александр да молат паша нормым кажне кечын утыж дене темен толыт. 4,35 гектар олмеш 5,70—6,00 гектар марте куралыт.

Комсомолец Назаров шке бригадыштыже пырдыж газета лукмашым организоватлен да местный Советлаште сайлыме нерген Положенийым изучатлат, международный событий нерген эреак лудын шогат.

Макс. Веденькин.

Йошкар-Олаште тений адак ик у средний школым ыштыме. Снимкыште: 9 №-ан сайын оборудоватлыме у школа. Фото М. Чуршуковын.

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

Иностранный печать советский правительствын мероприятийже нерген

Германия

СССР Калык Комиссар-шамыч Совет Председатель В. М. Молотов йолташын радио дене выступатлымыжлан Германский печать кумдан откликатлалтеш. Германский газета-шамычын первый страницышт советский войска-шамычын Западный Белоруссия ден Западный Украиныш пурымышт нерген увертарымаш дене темыныт. „Фелькишер беобахтер“ газета Польшысо ик тукым улшо белорусский да украинский калык-шамычым аралымашке налаш советский правительствын решенийжылан посвятитлыме ончыл статьяштыже советский правительствын действийжым саламла.

„Фелькишер беобахтер“ Москва гыч увертарымашым печатла, тиде увертарымаштыже, польский украинец ден белорусс шамычым аралымашке налаш манын, советский правительствын решенийже советский калыкын под'емжым тарватен да пӱтынь советский элыште кумдан одобритлалтеш манын, ойлалтеш.

„Монтаг“ газета Москваште польский посоллан пумо советский нота нерген увертарымашым печатла.

Газета палемда: польский правительство жизнеспособный огыл улмыжым ончыктен, да Москва тиде факт гыч соответствующий выводым ыштен да польский государство тедла уке манын, пӱтынь тӱня ончылан каласен.

Румыния

Бухарест гыч германский информационный бюро увертара: полшымо шотышто военный соглашений дене Польша дене кыдалт шогышо Румыния, Польшыш советский армийым пуртымо причиным пален налмек, шке строго нейтралитет политикешыже кодеш.

Эстония

Молотов йолташын речьшым Эстонийын шуко гражданже-шамыч радио дене колыштыныт.

Эстонский интеллигенций коклаште тыгай шонымаш уло: Йошкар Армийын толмыжо белорусс ден украинец-шамычлан, нуным неэадачливый польский правительствын шупшыл пуртымо одичаний деч да угнетений деч утарымым ончыкта.

„Динамо“ водный стадионышто

18 сентябрьыште Йошкар-Ола „Динамо“ водный стадионеш кеҥеж сезон петыралтме лӱмеш физкультурный соревнований эртыш.

Соревнований 100 метр торашке куржмаш дене тӱҥалын. Куржмаште „Динамо“ член Шитухин йолташ первый верым налын. Тудо тиде расстоянийым 12,1 секунд жапыште куржын. 60 метр торашке куржмаште „Спартак“ общество член Бирюкова йолташ первый толын. Тудо 8,4 секундым куржын.

Тиддеч вара 1500 метр торашке куржмаш лийын. Тиде куржмаште Ярыгин (пединститут) ден Четкарев (музыкально - театральный училище) первый верым налмаш верч чот тыршышт. Но Четкарев йолташ Ярыгиным икмыняр метрлан ончыч финишироватла. Тыгак смешанный шведский эстафета эртаралтын. „Учитель“ общество первый верым налын.

Тиддеч вара Йошкар-Ола „Динамо“ команда ден Чебоксар оласе „Темп“ команда-шамычын футбольный встречышт лийын.

Первый таймыште „Темп“ команда сайын модо. Тыге первый тайм 3:0 счет дене „Темп“-ын сеҥымыже дене пытыш.

Кокымшо таймыште „Динамо“ команда модмашым виянгда. Тиде таймыште 4 мячым пурта. А „Темп“ команда ик мячым велэ пуртен. Модыш 4:4 счет дене пытен. **М. Толстухин.**

* * *

14 сентябрьыште Шернур педучилище дене средний школа пеленсе футбольный команда-шамычын футбольный встречышт лийын. Встречыште педучилище команда средний школа команда деч 1:0 счет дене модын налын. **М. Т.**

Дискуссий шот дене печатлалтеш.

КАЧЕСТВО НЕРГЕН

Марий литература патыр советский литературын ужашыже. Пытартыш жапыште мемнан литературышто шуко писатель лектыч. Мемнан литература пӱтынь советский литература семынак качество верч кучедалеш. Тидым тений лекше книжка-шамыч ончыктат. Казаковын сборникше, альманахыш пуртымо почеламут-шамыч, Лекайнын „Кӱртньӧ вий“ романже, Рожкинын „Пеледше элем“ сборникше, Г. Ефрушын да М. Ивановын пьесышт—самырык марий литературын ятыр ончык тошкалмыжым палдарат. Ойлыманаг огыл, нунын коклаште тӱрлӧ качестван книга-шамыч улыт, туге гынат, марий литературын кодшо этапше-шамыч дене таҥастарымаште ме ятыр ончык тошкалынна. Стих качество нергеште иктым каласаш лиеш—ынде чувствонам тарватыше, типичный образ дене сӱретлыше, эстетический наслажденийым пушо стих улыт.

М. Майн печатлалташ 1932-33 ийыште тӱҥалын. „Пеледше мланде“ сборник тудын 7—8 ий кокласе литературный пашан итогшо манаш лиеш. Кеч могай сборникышкат правило семын эн сай произведений-шамыч пурталтыт. Саде гычын тиде сборник ӱмбач ме М. Майнын кушмыжым да творческий чурийжым пален кертына.

Вара могай сеҥымаш дене, могай художественный ценность дене М. Майн поэт трибунышко лектеш.

Сборник „Тланет в е л и к и й Сталин“ почеламут ден почылтеш. Сталин йолташын величийже, мудростьшо — необятный улыт. Тиде великий еҥ нерген возымо годым поэтлан эн сай мутым, эн сай чувствым стихышке пыштыман. М. Майнын стихыштыже тидым нигузеат ужаш ок лий. Ик у, сай, шкенжын образшым тыште от му. Чыла стих газетла гыч кӱрын лукмо кукшо мут дене темыме:

Йывырталын мура вождьлан Джамбул,
Мемнан дене пытен йорло, пытен кул.
Йога илыш пуйто шарлыш кумда Йул—
Ласка илышым конденат тый, Сталин.

Эше ик строфа:

Мемнан элыш керылтнеже шакше гад.
Лаштыртена тудым, шучкым, чыланат,
Пелед шого моткоч сылнын, тый элна,
Вӱда тыйым эре ончык—Сталин.

Тиде стихлан анализ ок кӱл. Тыште художественность уке. Южо, стихыште, „сай идейым“ гына йӧратыше еҥ каргашаш пижеш дыр? „Сай идей вет а? Политически верно возымо!“ Огына ӱчаше. Поэтын пашаже политикдыме паша огыл, но тудо политикым образ гоч проводитлышаш.

„Куан лектын“ почеламутышто М. Майн пеш кугу темам налеш. Тошто дене таҥастарен у илышын величийжым ончыктынеже. Сай идей! Кумда диапазон. Но тиде кугу сӱретым 44 строкаште пуаш пеш кугу сылнылык да кугу моштымаш кӱлеш. Поэт ачажын мутшым каласынеже: „Мерче илыш“. Орлык. Шучко тошто. Ушкалым ял кулак вӱден нангаен. Чодра пашаште изи эрге пызырнен колен. Кочкашыже кинде ситен огыл. Эргым сарыш нангаеныт—эмганен толын... Тиде тошто илыш. У илыш: Куаналын илена. Илыш ласка. Эргына богатырь гай. Пашам кумыл нӧлтын ыштена... т. м, вобщем пиалан илыш. Тема шотышто адакат ӱчашаш огына тӱҥал. Но М. Майн ни тошто, ни у илышыжым ик пырчат ончыктен огыл. Тудо эртак „тыгай, тыгай“ манын—ойла, а „могайжым“ ок ончыкто. Писательын пашаже ойлымаште огыл—ончыктымаште.

Сборникыште изи „поэма“ гай „Олий“ почеламут уло. Ончалына, ала образный шотышто тыште паша сайракын кая? Тиде стихыште М. Майн колхоз ударница Олийын сӱретшым, пашажым ончыктынеже. Кузе колхозник-шамыч классовый тушман ваштареш кучедалын государственный планым шуктат. Но стихым мучко лудын лекмек ме яра мут деч молым огына му. Теве „пейзаж“:

Тымык южым сургыкталын колхоз „чаҥ“
Кычкырале: „Лекса, лекса паша ышташ“.
Эр кынелын йолжым пидын Олий таҥ,
Ошкылале нурыш йытыным кӱраш.
Миен шуо колхоз нурыш—йытын деке,
Вуйым савыш Олийланже йытын нур.
Моло-шамыч погыненыт Олий гане,
Нур ӱмбалне шергылтеш ударне мур.

Тушманым Макс Майнын стихше почеш кучаш пеш куштылго, стих серыме семынак:

Кенеташте умбал велчын еҥ йӱк шоктыш.
Калык ӧрын.—Мо гын лие?!—чачырат.
— Шарыме йытын шолышталтын! йӧршын пытыш!
Еҥ тӱшкаште икте-весе кычкырат.
Пасу велчын толеш калык каргашен.
— А тый шучко тольыч йытын шолышташ!
А покшелне кок еҥ чоткыдын кучен
Шылын толшо шучко ворым нангаят.

Тиде цитата-шамыч поэтын тӱмыр мастарлыкшым раш ончыктат. Сборникыште лирикат уло. „Чеверын пелаш“, „Вашлиймаш“, „Акамлан серыш“, стих-шамычым лудын лекмек нуно пуйто вес семын шоктат, но тиде формальный могыр дене ышталтеш.

„Чеверын пелаш“—тиде форма ден фабул шотышто Казаковын „Гречанкыжым“ копироватлаш тӧчымаш. Подражений уда паша огыл. Но М. Майнын подражений шотышто нимат огеш лек.

А. Айзенворт.

Врид. отв. редактора—
Я. И. МАЛИНОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—794. г. Йошкар-Ола, 1 типография Маргосиздата.